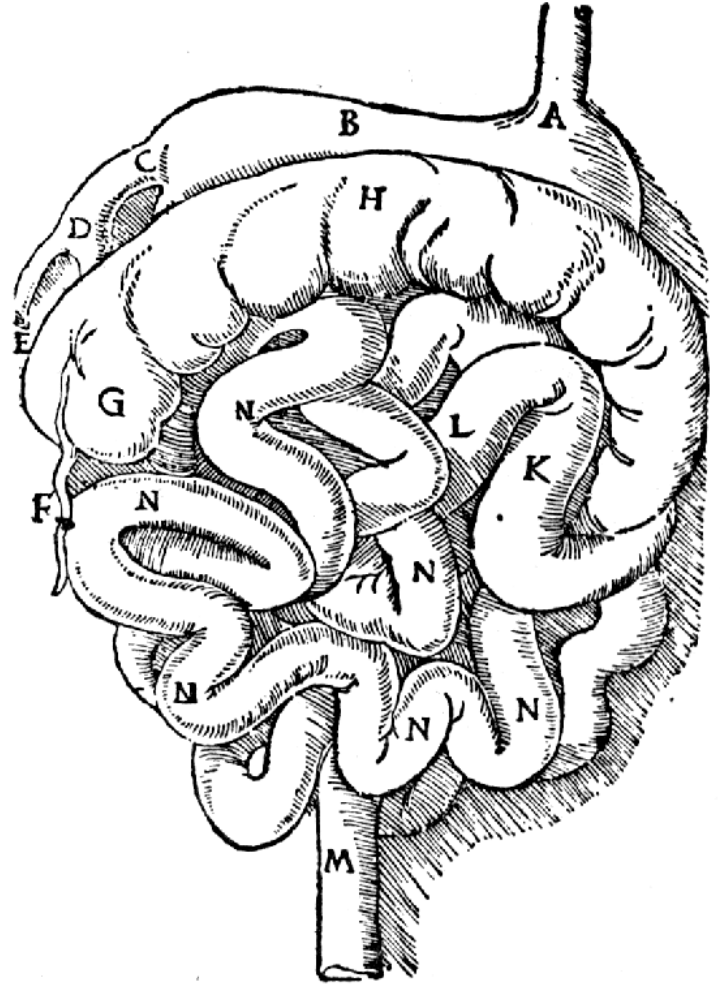
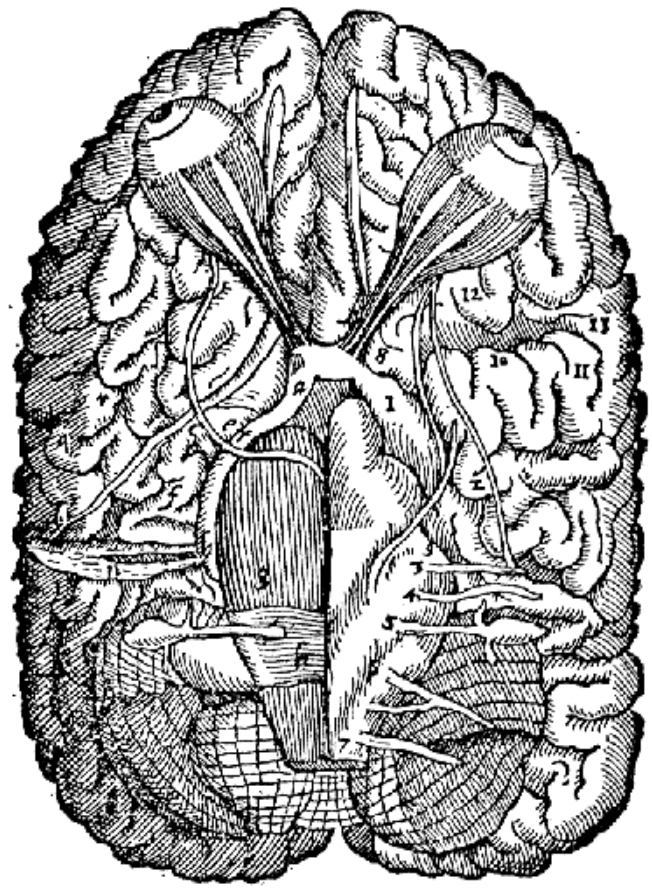

de mobilisatie

[...] Wie dol is op het Drostemeisje-effect kan eveneens z'n hart ophalen in De Gele Ridder aan de Korenmarkt in Arnhem. Daar exposeert tot en met 22 december de Rotterdamse kunstenaar Arnold Schalks. *De mobilisatie* heet de installatie, die Schalks samen met de Rotterdamse filmmaker Noud Heerkens realiseerde. Nu wil het toeval (toeval?), dat Schalks zich op 3 november 1976 om 10.20 uur bij de Oranjekazerne op Schaarsbergen moest vervoegen om zijn militaire dienstplicht te vervullen. Als Gele Ridder dus, ziehier het Drostemeisje-effect. Schalks' project in De Gele Ridder herinnert aan die tijd, onder andere met kiekjes van de kunstenaar met zijn dienstmaten, de twintig jaar geleden modieuze lange haren golvend vanonder de ceremoniële kolbak. In een vitrinekast staat bovendien een oliekannetje, dat ongetwijfeld gebruikt werd om de wielen van de rijdende artillerie wrijvingsloos te laten draaien. Kern van *De mobilisatie* is een ingenieus apparaat, gekoppeld aan een rijwiel van het merk Phoenix. De bezoeker kan het kunstwerk zelf trappend in beweging zetten. Zo doende wordt een ronddraaiend plaatje van een soldaat quasi omvergeschoten, de fietser kan op zijn stuur een LCD-projectie van een kanonskogel zien, op zijn rug wordt een voltrefler uit de Golfoorlog geprojecteerd. Best wel grappig, al die symboliek. Maar wat die opname van een rede van Martin Heidegger er nu bij doet? [...]

(Uit: 'De Gele Ridder', een recensie van Martin Pietersen in 'De Gelderlander', 5 december 1996)

----- BRONVERMELDING 10

de mobilisatie

DGR
'OVER HET DENKGEDEELTE' (#4)

De Gele Ridder/Korenmarkt 43/6811 GW Arnhem/Nederland

tel: 026 - 443 36 34/fax: 026 - 351 76 81

mber - 22 december 1996 de gele ridder korenmarkt 43 arnhem

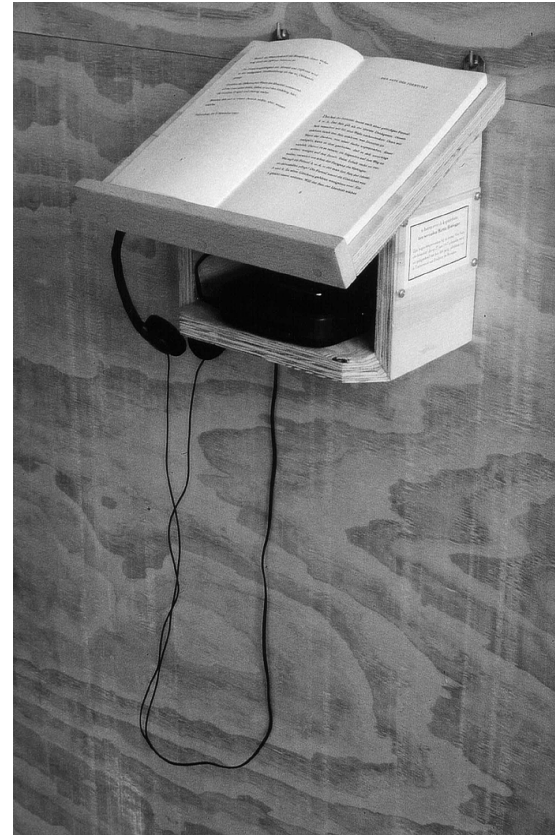

fig. 6

fig. 5

mobilisa'tie (...zatie) (<Fr.) v. (-s), het mobiliseren.

----- BRONVERMELDING 1

Op 3 november 1976 10.20 u. meldt Arnold Schalks zich op twintigjarige leeftijd bij de portier van de Oranjekazerne in Schaarsbergen voor de vervulling van de dienstplicht. De daaropvolgende 13 maanden en 20 dagen brengt hij door als 'Rijder' bij de 1e batterij van de 11e Afdeling Rijdende Artillerie (11AfdRA) oftewel de Gele Rijders.

----- BRONVERMELDING 2

Van vrijdag 29 november tot en met zondag 22 december 1996 is in 'de Gele Rijder' in Arnhem een installatie met de titel 'de mobilisatie' te bezichtigen. Het betreft een samenwerkingsproject van de beeldend kunstenaar Arnold Schalks en filmmaker Noud Heerkens, beiden woonachtig in Rotterdam.

----- BRONVERMELDING 3

20 jaar en 26 dagen

----- BRONVERMELDING 4

Der Satz der Identität lautet nach einer geläufigen Formel: $A = A$. Der Satz gilt als das oberste Denkgesetz. Diesem Satz versuchen wir für eine Weile nachzudenken. Denn wir möchten durch den Satz erfahren was Identität ist. Wenn das Denken, von einer Sache angesprochen, dieser nachgeht, kann es ihm geschehen, daß es sich unterwegs wandelt. Darum ist es ratsam, im folgenden auf den Weg zu achten, weniger auf den Inhalt. Beim Inhalt recht zu verweilen, verwehrt uns schon der Fortgang des Vortrages.

Was sagt der Formel $A = A$, in der man den Satz der Identität darzustellen pflegt? Die Formel nennt die Gleichheit von A und A. Zu einer Gleichung gehören wenigstens zwei. Ein A gleicht einem anderen. Will der Satz der Identität solches aussagen? Offenkundig nicht. Das Identische, lateinisch idem, heißt griechisch $\tau\omicron\ \alpha\upsilon\tau\omicron$. In unsere deutsche Sprache übersetzt heißt $\tau\omicron\ \alpha\upsilon\tau\omicron$ das Selbe. Wenn einer immerfort dasselbe sagt, z. B. die Pflanze ist Pflanze, spricht er in einer Tautologie. Damit etwas das Selbe sein kann, genügt jeweils eines. Es bedarf nicht ihrer zwei wie bei der Gleichheit.

Die Formel $A = A$ spricht von Gleichheit. Sie nennt A nicht als dasselbe. Die geläufige Formel für den Satz der Identität verdeckt somit gerade das, was der Satz sagen möchte: A ist A, d.h. jedes A ist selber dasselbe. [...]

De stelling van de identiteit luidt volgens de gebruikelijke formule: $A = A$. De stelling geldt als de hoogste wet van het denken. We proberen de gedachtengang achter deze stelling een tijdje te volgen. Want door middel van de stelling willen we te weten komen wat identiteit is.

Wanneer het door een onderwerp aangesproken denken zich met een zaak bezighoudt, kan het het denken overkomen, dat deze zaak zich onderweg verandert. Daarom is het raadzaam, bij het navolgende meer op de weg te letten dan op de inhoud. Door bij de inhoud stil te blijven staan beletten we de voortgang van de lezing.

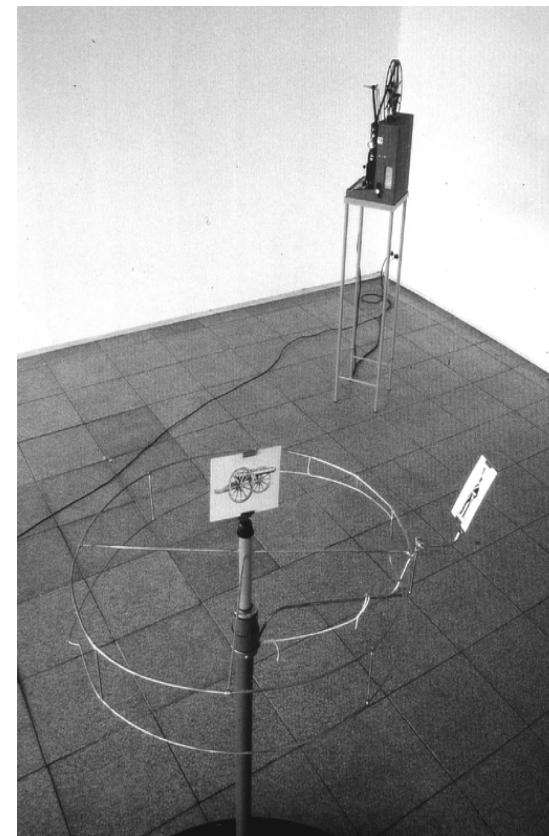
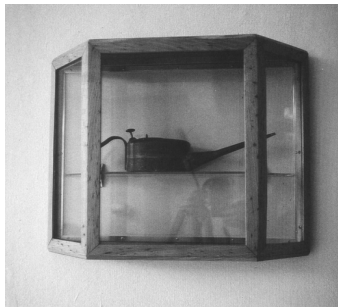

fig. 4

fig. 2

fig. 3

Wat wil de formule $A = A$, waarmee de stelling van de identiteit gewoonlijk wordt voorgesteld, zeggen? De formule noemt de gelijkheid van A en A. Bij een vergelijking horen minstens twee. Eén A is gelijk aan een ander. Is het dat wat de stelling van de identiteit zeggen wil? Kennelijk niet. Het identieke, in het Latijn idem, heet in het grieks $\tau\omicron\ \alpha\upsilon\tau\omicron$. Vertaald in het Duits betekent $\tau\omicron\ \alpha\upsilon\tau\omicron$ das Selbe (het Zelfde). Wanneer iemand steeds hetzelfde zegt, bijv. de plant is plant, dan spreekt hij in een tautologie. Opdat iets het Zelfde zijn kan is telkens één voldoende. Voor het Zelfde zijn er geen twee nodig zoals bij de gelijkheid.

De formule $A = A$ spreekt van gelijkheid. Zij benoemt A niet als hetzelfde. De gebruikelijke formule voor de stelling van de identiteit verhuult daarmee precies datgene wat de stelling zeggen wil: A is A, d. w. z. elke A is zelf hetzelfde.[...]

(aus: Martin Heidegger 'Identität und Differenz', S. 9-10, Verlag Günther Neske, Stuttgart 1957)

(vertaling: A.S.)

----- BRONVERMELDING 5

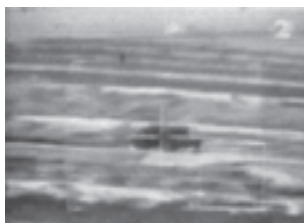
Op 27 juni 1957 houdt Martin Heidegger aan de universiteit Freiburg in Breisgau ter gelegenheid van haar 500-jarig jubileum een lezing met de titel 'Der Satz der Identität'. Hiervan wordt een opname gemaakt, die later op grammofoonplaat wordt uitgebracht.

----- BRONVERMELDING 6

Filmfragment (fig. 1): terugtocht van een leger. Een onscherp zwart/wit beeld van een rijdende tank. Het beeldkader en het vizier van het wapen zijn identiek. Zeventien frames (17/25ste seconde) nadat een projectiel is afgeschoten, ontploft de tank.

----- BRONVERMELDING 7

fig. 1

Noud Heerkens
Tilburg, 1954

Sinds 1978 maakt Noud Heerkens films en installaties. Hij voelt zich niet gebonden aan één specifieke stijl of vorm en maakt zowel fictie, documentaire als experimentele films. Zijn werk is nationaal en internationaal vertoond in musea, galeries en op festivals waaronder het Stedelijk Museum in Amsterdam, Filmfestival Rotterdam, Sydney Filmfestival, De Unie Rotterdam, De Appel Amsterdam, Artists Space New York.

----- BRONVERMELDING 8

Arnold Schalks
Leiden, 1956

Arnold Schalks volgde tussen 1979 en 1983 een studie Tekenen Schilderen en Ontwerpen aan de Rotterdamse Academie voor Beeldende Kunsten. Sindsdien is hij zelfstandig ondernemer. Zijn voorkeur gaat uit naar taal-ruimtelijk werk. Hij is zowel als solist als in groepsverband actief in binnen- en buitenland.

----- BRONVERMELDING 9

'de mobilisatie' (fig. 2) bestaat uit de volgende onderdelen:

- een kannetje smeeroilie in een vitrine (fig. 3).

- een herenrijwiel, merk 'Phoenix'.

- een standaard waarin het rijwiel is gemonteerd.

Het door de 'wielrijder' in beweging gebrachte achterwiel drijft, via een draaischijf, een planetarium-achtig mechaniek aan: de afbeelding van een lid van het korps Gele Rijders cirkelt om de afbeelding van een ouderwets kanon. Bij elke omloop wordt de soldaat 'omvergeschoten', om zich vervolgens weer op te richten (fig. 4).

- een LCD monitor in een houder die aan het fietsstuur is bevestigd.

Hierop worden beelden getoond die uitsluitend zichtbaar zijn voor degene die op de fiets plaatsneemt.

- een 16mm filmprojector met archiefbeelden van de Golfoorlog (fig. 1) in een lus gemonteerd.

De projector projecteert in een eindeloze herhaling de vernietiging van een militair voertuig op de rug van degene die op de fiets plaatsneemt (fig. 5).

- een leesplank met een exemplaar van Martin Heidegger's publicatie 'Identität und Differenz' alsmede afspeelapparatuur waarop de historische opname van zijn lezing 'Der Satz der Identität' te beluisteren is (fig. 6).

- een vitrine met krijgshistorische documenten.